

Základní škola Žatec, Komenského alej 749
www.komenacek.cz

Preventivní program školy

Školní rok 2018/2019

Zpracovala: **Mgr. Kamila Rodová**
Mgr. Marta Mrnková
Garant: ředitel školy **Mgr. Zdeněk Srp**

Obsah

Úvod
Charakteristika školy
Vytýčení rizikového chování
Cíl programu
Koordinace preventivních aktivit ve škole
Analýza současného stavu
Primární prevence
Metody práce
Vzdělávání pedagogů
Spolupráce s rodiči
Jednorázové aktivity a kroužky ve škole
Řešení přestupků
Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi
Závěr
Platné předpisy

Úvod

Nárůst různých forem rizikového chování včetně zneužívání návykových látek se týká i populace mládeže a dětí školního věku. Děti, které navštěvují ZŠ, patří k nejohroženější skupině.

Je tedy důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky a poskytnout žákům potřebné informace formou, která je přiměřená jejich věku.

Z tohoto důvodu i naše škola připravuje a realizuje komplexní program primární prevence rizikového chování, do kterého je zahrnuto co nejvíce spolupracujících subjektů.

Preventivní program školy (dříve Minimální preventivní program) vychází z Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže č. j. 21291/2010-28.

Charakteristika školy

Jsme škola s právní subjektivitou. Pracujeme podle Školního vzdělávacího programu pro základní školu „Komeňáček připravuje pro život“, platnost od 1.9.2007. Na 2.stupni je v každém ročníku otevřena vždy jedna třída s rozšířenou výukou matematiky.

Ve školním roce 2018/2019 navštěvuje naši školu 744 dětí. 1.stupeň navštěvuje 411 žáků (203 chlapců a 208 dívek), 2.stupeň 333 žáků (140 chlapců a 193 dívek). Se žáky školy pracuje 42 pedagogů, 8 vychovatelek školní družiny a 5 asistentek pedagoga.

Ve škole je důsledně pracováno s integrovanými žáky podle doporučení PPP a SPC. K 30. 9. 2018 je ve škole celkem 62 žáků s 2. nebo 3. stupněm pedagogické podpory.

Vytýčení rizikového chování

Prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti naší školy představuje aktivity v následujících oblastech prevence:

- Záškoláctví
- Šikana, kyberšikana, vandalismus a další formy násilného chování
- Virtuální drogy (počítače, televize, video)
- Drogové závislosti, alkoholismus, kouření
- Xenofobie, rasismus, intolerance, antisemitismus

Cíl programu

Cílem primární prevence je zvýšit odolnost dětí a mládeže vůči sociálně patologickým jevům. Cílem našeho programu je realizovat dlouhodobý, komplexní primární program, do něhož bude zahrnuto vše důležité, co je v současné škole k dispozici a vše, co již bylo s úspěchem vyzkoušeno. Důraz klademe na informovanost žáků: na 1. stupni v hodinách prvouky a přírodovědy, na 2. stupni v hodinách výchovy k občanství, výchovy ke zdraví, chemie, přírodopisu, etické výchovy a dalších předmětů. Snažíme se do realizace programu zapojit maximální počet pedagogů ve vyučování, při třídnických hodinách i na neformální bázi při komunikaci se žáky.

Při realizaci tohoto programu chceme žáky vést k sebevědomí, správnému sebehodnocení, stanovení si reálných cílů v životě, k poznání sebe sama, k zvládnutí stresů, k dovednostem řešit své problémy bez pomoci léků a jiných návykových látek (ve spolupráci s rodiči). K tomuto cíli využijeme různých metod aktivního sociálního učení, individuálního přístupu k žákům apod. Za důležitou též považujeme motivaci rodičů a jejich spolupráci v rámci tohoto programu.

Hlavní cíle našeho programu jsou:

- vést žáky ke správnému sebehodnocení, stanovení si reálných cílů v životě, poznání sebe sama, zvládání stresů, k dovednostem řešit své problémy bez pomoci návykových látek a tím tak zvýšit jejich sebevědomí a odolnost vůči sociálně patologickým jevům (poskytování informací, podpůrné programy)
- reagovat na aktuální stav rizikového chování
- včas zjistit všechny projevy fyzického a psychického násilí mezi žáky
- spolupracovat s rodiči žáků
- vytvářet podmínky pro příznivé pracovní klima a zdravý pracovní režim žáků a učitelů
- optimalizovat vztahy mezi žáky a učiteli
- pravidelně informovat pedagogy o všech problémech, které se vyskytnou u žáků školy
- zajistit odborné vzdělávání všech pedagogů v oblasti primární prevence
- vytvořit důvěryhodné poradenské služby pro učitele, rodiče a žáky, spolupracovat se všemi institucemi a organizacemi v oblasti prevence.

Koordinace preventivních aktivit ve škole

Za realizaci Preventivního programu školy (dříve Minimálního preventivního programu) zodpovídají školní metodici prevence, kteří koordinují práci jednotlivých učitelů a externích spolupracovníků. V rámci své činnosti se podílejí i na jeho přípravě. Školní metodici se podílejí na analýze současného stavu a zároveň na řešení jednotlivých problémů. Spolupracují s vedením školy, výchovnými poradkyněmi, třídními i ostatními učiteli a dalšími institucemi a organizacemi. O průběhu naplňování Preventivního programu školy informují vedení školy a spolu s ním pravidelně vyhodnocují aktuální situaci ve škole.

Analýza současného stavu ve škole

Analýza problematiky rizikového chování na školách je důležitá pro zjištění aktuálního stavu, stanovení příčin negativních jevů na školách a vytyčení prognózy. Ke zjištění aktuálního stavu sociálně negativních jevů na škole jsou využívány dotazníkové metody, sociometrický dotazník SORAD, práce třídních učitelů, připomínky dětí – školní parlament. Zjišťování je průběžné, v případě potřeby je přizván pracovník PPP, pracovník SVP nebo OSPOD.

Analýza drogové problematiky obsahuje:

- informovanost žáků o návykových látkách
- výskyt návykových látek ve škole

- aktivity žáků – efekt (zpětná vazba)
- znalosti publikací, filmů o návykových látkách
- vlastní názory na návykové látky
- vlastní názory na příčiny zneužívání návykových látek apod.

Součástí analýzy jsou také knihy, časopisy a další materiály k drogové problematice, prevence závislosti, používané metodické preventivní materiály, již realizované dotazníky ve třídách a jejich výsledky, aktivity pro pedagogy – školení a semináře, spolupráce s organizacemi, zmapování subjektů pracujících s dětmi a mládeží ve volném čase, kulturní a sportovní střediska, nabídka mimoškolních aktivit.

Ve školních letech 2009/2010 a 2010/2011 byla naše škola zařazena do projektu Minimalizace šikany, který vznikl za podpory Nadace O2 a byl spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR. V rámci tohoto projektu se naučili pedagogičtí pracovníci rozpoznávat, vyšetřovat a řešit šikany a kyberšikany, pracovat s obětí, agresorem i jejich rodiči a spolupracovat při vytváření strategie první pomoci v případě výskytu šikany nebo kyberšikany ve škole. Učitelé jsou tak schopní předcházet šikaně, případně včas zasáhnout a řešit. Škola dále využívá další nabídky DVPP v oblasti prevence šikany.

Ve školním roce 2017/2018 se další část sborovny zúčastnila školení Minimalizace šikany.

Ve školním roce 2014/2015 se skupina pedagogů zúčastnila semináře Mentor Minimalizace šikany, kterým navázal na projekt Minimalizace šikany a rozšířil oblast působnosti v problematice poradenství pedagogickým pracovníkům pomocí mentoringu.

Ve školním roce 2010/2011 jsme navázali spolupráci se sociálně psychologickým centrem o.s. Mosty, které nabídlo škole sociálně preventivní programy pro rizikovou mládež a spolupráci s nízkoprahovým zařízením Pohoda v Žatci.

V současné době úzce spolupracujeme se Sociálním odborem Městského úřadu Žatec. Pracovníci OSPOD jsou zváni k výchovným komisím ve škole. Pomáhají škole při řešení záškoláctví, poruch chování a dalších patologických jevů.

V září 2016 byla naše škola oslovena MěÚ Žatec, aby se zapojila do Komunitního plánu sociálních služeb města Žatce.

Primární prevence

Velmi důležitou součástí prevence je analýza rizikového chování ve škole. V rámci výuky i mimo ni se žáci seznámí s těmito tematickými okruhy:

1. stupeň

- zdravě žít – výživa, hygiena, hodnota zdraví, nemoc, léky, drogy
- učit se komunikovat – adekvátně reagovat na různé podněty, nevytvářet konfliktní prostředí, umět se dohodnout, požádat vhodně a jasně o pomoc, umět slušně odmítnout
- vytvářet pozitivní sociální klima – pocit bezpečí, zdravé sebevědomí, kamarádství, vyjádřit radost, ovládat se, chápat pozitivní hodnoty
- hledat možnosti sebeuplatnění – zájmové aktivity, exkurze, pomoc druhým, kulturní prožitky

2. stupeň

- získat základní nezkreslené informace – drogy, rizika zneužívání, souvislosti s AIDS, pomoc postiženým
- zvyšovat sociální kompetence – efektivně se orientovat v sociálních vztazích, přijímat odpovědnost za sebe a své chování, řešit problémy, konflikty, čelit nátlaku, umět se vyrovnat s problémy
- odstraňovat nedostatky v psychické regulaci chování – ovládat své emoce, naučit se porozumět jim, zvládat extrémní podoby, umět reagovat na stres, účinně se bránit všem formám sebeustrukce
- napomáhat formovat postoje – posilovat právní vědomí, úctu k zákonu, uvědomit si vlastní hodnoty, zaujmout správné stanovisko k sociálně patologickým jevům
- uplatňovat zásady zdravého životního stylu – stravování, alternativní směry výživy, cizorodé látky v potravinách, fyzická a psychická hygiena, aktivní odpočinek, odpovědnost za své zdraví
- hledat možnosti svého uplatnění ve společnosti – zájmové aktivity, exkurze, volba dalšího studia

V rámci primární prevence spolupracujeme s PPP, která škole pomáhá při práci se žáky nižších ročníků, kde se projevují první problémy v chování. Sociometrické snímání provádíme v pololetí 6. ročníku, kde sledujeme sžití třídních kolektivů, které byly nově vytvořené při přechodu na 2. stupeň a které prošly adaptačním setkáním. Sociometrické snímání je prováděno metodou SORAD.

V případě, že má škola podezření na jakoukoli patologii ve třídě, případně dostane škola takový podnět od rodičů, PPP (případně SVP) opět provede sociometrické šetření postižené třídy. Pokud sociometrie odhalí nějakou

patologii třídy, nebo problém trvá, pracuje se třídou a třídním učitelem odborník z SVP Pšov, případně školní metodik prevence.

Metody práce

V rámci výuky jsou a budou i nadále kromě tradičních metod práce využívány další metody, které se osvědčily. Třídní učitelé pracují se třídami v rámci třídnických hodin. Výchova probíhá mezipředmětově.

Některé používané metody práce:

- výklad (informace)
- samostatná práce (slohové práce na určená témata, referáty, informace z tisku...)
- besedy, diskuse
- sociální hry, hraní rolí, obhajoba určitého názoru, trénování způsobu odmítání – zážitková pedagogika
- párová, skupinová práce ve třídě
- využívání audiovizuálních pořadů
- projektové vyučování
- práce se třídou – komunitní kruh

Vzdělávání pedagogů

Hlavní podíl na dalším rozvíjení znalostí a dovedností související s rizikovým chováním žáků spočívá v samostudiu všech učitelů školy a především školního metodika prevence. Pro pedagogy podílející se na realizaci preventivního programu školy je metodickým pomocníkem školní metodik prevence, který pro ně vyhledává nové informace a podněty. Další vzdělávání bude odvislé od aktuální nabídky (nabídka DVPP - školení a seminářů atd.).

Od školního roku 2015/2016 pracují na škole z důvodu velkého počtu žáků 2 metodici prevence (pro 1. a 2.stupeň).

Školní metodik prevence pro 2. stupeň je plně kvalifikovaný, absolvoval dvouleté akreditované specializační studium Poradenské služby v ZŠ a SŠ na PedF UK, obor školní metodik prevence.

Školní metodik prevence pro 1. stupeň dokončuje akreditované specializační studium Poradenské služby v ZŠ a SŠ na PedF UK.

V tomto školním roce 2018/2019 se sborovna zúčastní dalších vybraných školení v rámci DVPP.

Spolupráce s rodiči

Rodiče jsou o Preventivním programu školy, jeho realizaci, o dění ve třídě a akcích informováni na třídních schůzkách. Mají možnost konzultací s učiteli, jsou vybízeni ke spolupráci se školou a žádáni o pomoc při některých aktivitách. Rodiče problémových žáků jsou zváni k jednání výchovné komise do školy, jednání se účastní třídní učitel, školní metodik prevence, výchovný poradce, zástupce OSPOD, případně zástupce vedení školy.

S Preventivním programem školy a s aktivitami školy se může veřejnost seznámit také na webových stránkách školy.

Jednorázové aktivity a kroužky

Již několik let (od školního roku 2008/2009) pořádá škola na začátku školního roku adaptační pobyt pro žáky 6. ročníků (od školního roku 2017/2018 adaptační setkání). V rámci této akce dochází k bližšímu seznámení třídních učitelů se žáky a žáků mezi sebou. Jedná se o účinnou primární prevenci rizikového chování a zároveň je adaptační setkání připravováno jako projektové vyučování, ve kterém je plněno průřezové téma osobnostní a sociální výchovy. Adaptační setkání není pouze jednorázovou aktivitou, ale navazuje na něj předmět etická výchova a další práce třídních učitelů se třídou během třídnických hodin.

Na 1. a 2. stupni probíhá v letošním školním roce 23 kroužků pod vedením učitelů 1. a 2. stupně. Některé kroužky probíhají také ve školní družině.

Pro žáky 1. stupně jsou připraveny tyto akce:

- Ajax – program policie
- Zdravé zuby – v rámci zdravého životního stylu
- Třídík, Kontík – program městské policie na třídění odpadu
- školní výlety a exkurze
- návštěvy divadelních představení dle nabídky
- pořady věnované primární prevenci dle nabídky
- Mikulášská nadílka
- projektové vyučování
- sportovní den

Pro žáky 2. stupně jsou připraveny tyto akce:

- beseda se členy Městské policie na téma Trestní odpovědnost mladistvých (postupně všechny ročníky)
- beseda s odborníkem na pohlavní dospívání Čas proměn (dívky 7. ročníků)

- nabídka mateřského centra Sedmikráska – besedy ze zdravotní a sexuální výchovy
- volba povolání (8. a 9. ročník)
- pravidelný lyžařský výcvik (žáci 7. ročníků)
- školní výlety a exkurze
- návštěvy divadelních představení dle nabídky
- pořady věnované primární prevenci dle nabídky
- projektové vyučování
- zapojení celého 2. stupně v programu Možná přijde i Ježíšek
- rozloučení s 9. ročníky
- sportovní den

Řešení přestupků

Postupy řešení rizikového chování jsou součástí školního řádu.

Dojde-li k porušení ustanovení školního řádu, které se týká držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy a během školních akcí, bude klasifikováno jako hrubý přestupek a budou z toho vyvozeny příslušné sankce.

Bude sledováno i další rizikové chování žáků – záškoláctví, šikana, kyberšikana, vandalismus, brutalita, rasismus atd. Při jejich zjištění budou navržena cílená opatření. V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

1. individuální pohovor se žákem
2. jednání s rodiči ve škole (za školu se účastní ŠMP, VP, případně vedení školy)
3. doporučení kontaktu s odborníky (SVP)
4. v případě nezájmu rodičů uvědomění OSPOD
5. v případě dealerství oznámení Policii ČR
6. další postupy (viz Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže č. j. 21291/2010-28)

Záškoláctví

V případě zjištěného záškoláctví postupujeme dle Metodického pokynu k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, č.j.: 10194/2002-14 (Věstník MŠMT sešit 3/2002).

V opakovaných případech záškoláctví spolupracujeme s OSPOD (případové komise, jednání s rodinou) a dáváme podnět přestupkové komisi, případně podáváme trestní oznámení Policii ČR.

Šikana

V případě ohlášení šikany žáky nebo zákonnými zástupci, při podezření na šikanu postupujeme podle Metodického pokynu MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, č.j. MSMT-22294/2013-1.

Při řešení šikany se držíme doporučeného scénáře, který je součástí Metodického pokynu MŠMT.

Spolupracujeme s SVP, OSPOD a Policií ČR.

Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

Oblast školství

Speciálně pedagogické centrum Žatec, Lidická ul. 1254, tel.: 415 711 329

Pedagogicko-psychologická poradna Žatec, Smetanovo nám., tel.: 415 712 761

Pedagogicko-psychologické poradenství EDUCO Žatec, Masarykova ul., tel.: 415 710 166

Oblast sociálních věcí

Sociální odbor MěstÚ Žatec, Obránců míru 295, tel.: 415 736 405

Kurátorky pro děti a mládež, MěstÚ Žatec, tel.: 415 736 406-7

Okresní státní zastupitelství Louny, Štefánkova ul. 1132, tel.: 415 652 365

Středisko výchovné péče Dyáda Most, Růžová 1408, tel.: 476 704 017

VÚ a SVP Pšov, Pšov 1, tel.: 415 214 615

Sociálně psychologické centrum o.s. Mosty, Most, třída Budovatelů 2957, tel.: 774 680 013

Rodinné centrum Sedmikráska, Žatec, nám. Svobody 150, 151, tel.: 776 322 176

Oblast zdravotnictví

Obvodní dětské lékaři

K-centrum Žatec, Dvořákova 11, tel.: 602 219 371

Policie ČR, Městská policie

Policie ČR Žatec, Dlouhá 111, tel.: 415 710 048, 415 710 098

Služba kriminální policie – oddělení nezletilých, tel.: 415 711 229

Městská policie Žatec, tel.: 415 711 060

Závěr

Preventivní program školy je součástí Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání Komeňáček připravuje pro život, platnost od 1.9.2007.

Preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělávání žáků po celou dobu povinné školní docházky. Účastní se ho pedagogický sbor, žáci, rodiče a odborníci.

Jednotlivé části programu budou kontrolovány realizátorem programu a pravidelně vyhodnocovány, a podle výsledků mohou být modifikovány. S výsledky budou seznámeni ostatní pedagogové.

Poznámka:

Další protidrogové a preventivní aktivity rizikového chování budou v průběhu realizace programu doplňovány a upravovány podle potřeb.

Platné předpisy

Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č.j.: 14 423/1999-22 (Věstník MŠMT sešit 5/1999)

Pedagogové proti drogám - Program preventivních aktivit uplatňovaných ve školách a školských zařízeních (MŠMT 1999)

Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikánování mezi žáky škol a školských zařízení č.j.: MSMT-22294/2013-1
Školní preventivní program pro mateřské a základní školy a školská zařízení (MŠMT 2001)

Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č.j.: 10194/2002-14 (Věstník MŠMT sešit 3/2002)

Volný čas a prevence u dětí a mládeže (MŠMT 2002)

Evaluace a diagnostika preventivních programů (MŠMT 2002)

Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, č.j.: 25 884/2003-24 (Věstník MŠMT sešit 11/2003)

Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č.j.: 11691/2004-24 (Věstník MŠMT sešit 6/2004)

Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2005-2008, č.j.: 10 844/2005-24

Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, č.j. 37 014/2005 (Věstník MŠMT sešit 2/2006)

Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č.j. 20 006/2007-51 (Věstník MŠMT sešit 11/2007)

Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)